VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS VISAGINO LIGONINĖS
DIREKTORIUS

ĮSAKYMAS
DĖL GALIMYBĖS MIRŠTANČIAM PACIENTUI IR JO ARTIMIESIEMS ORAUS ATSISVEIKINIMO IR MIRŠTANČIAM PACIENTUI ORIAI NUMIRTI, UŽTIKRINANT TEISĘ Į PRIVATUMĄ, ĮGYVENDINIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2025 m. gruodžio 12 d. Nr. 1-173
Visaginas

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos SAM įsakymo 2008-04-29 Nr. V-338 " Dėl minimalių asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybės reikalavimų aprašo tvirtinimo" ,

1. T v i r t i n u pridedamą : „VšĮ Visagino ligoninės Galimybės mirštančiam pacientui ir jo artimiesiems oraus atsisveikinimo ir mirštančiam pacientui oriai numirti, užtikrinant teisę į privatumą, įgyvendinimo tvarkos aprašą."
2. Į p a r e i g o j u :

1.1. Vyriausiąją dokumentų valdymo specialistę Galiną Andrejevą su įsakymu ir tvarkos aprašu supažindinti direktoriaus pavaduotoją medicinai Vladimirą Veikšą, vidaus medicininio audito vadovę Stellą Fedurcią, vyr.slaugos administratorę, visų įstaigos skyrių vedėjus ir vyriausiąsias slaugytojas.
1.2. Skyrių vedėjus su įsakymų bei jo priedais supažindinti pavaldaus skyriaus personalą ir kontroliuoti jų reikalavimų vykdymą.
2. Direktoriaus pavaduotoją medicinai Vladimirą Veikšą kontroliuoti įsakymo vykdymą.

Direktorius Kastytis Matulevičius

S.Fedurcia, 2025-12-12

PATVIRTINTA
Viešosios įstaigos
Visagino ligoninės direktoriaus
2025 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 1-173

GALIMYBĖS MIRŠTANČIAM PACIENTUI IR JO ARTIMIESIEMS ORAUS ATSISVEIKINIMO IR MIRŠTANČIAM PACIENTUI ORIAI NUMIRTI, UŽTIKRINANT TEISĘ Į PRIVATUMĄ, ĮGYVENDINIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. VšĮ Visagino ligoninės „Galimybės mirštančiam pacientui ir jo artimiesiems oraus atsisveikinimo ir mirštančiam pacientui oriai numirti , užtikrinant teisę į privatumą, įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato mirštančio paciento ir jo artimųjų teises, sveikatos priežiūros specialistų pareigas bei organizacines priemones, užtikrinančias paciento orumą, privatumą, pagarbą, psichologinę, emocinę ir dvasinę paramą paskutinėmis paciento gyvenimo akimirkomis.
2. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis šiais teisės aktais:
2.1. Lietuvos Respublikos Konstitucija;
2.2. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu;
2.3. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu;
2.4. Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 (BDAR);
2.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. V-982 „Dėl Pacientų teisių ir pareigų įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
2.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. V-1075 „Dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimų aprašų patvirtinimo“;
2.7. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1492 „Dėl infekcijų kontrolės asmens sveikatos priežiūros įstaigose reikalavimų patvirtinimo“;
2.8. kitais galiojančiais teisės aktais.
3. Tvarkos aprašo tikslas - suteikti mirštančiam pacientui ir jo artimiesiems galimybę oriai, pagarbiai ir ramiai atsisveikinti, atsižvelgiant į jų emocinius, dvasinius ir kultūrinius poreikius.
3. Tvarkos aprašas taikomas visiems VšĮ Visagino ligoninės struktūriniams padaliniams. Aprašu vadovaujasi visi Ligoninės sveikatos priežiūros specialistai ir kiti darbuotojai, kontaktuojantys su mirštančiais pacientais ir jų artimaisiais.
4. Tvarkos aprašas taikomas kartu su VšĮ Visagino ligoninės Pacientų teisių užtikrinimo tvarka, Vidaus kokybės vadybos sistema ir Infekcijų kontrolės dokumentais.
5. Apraše vartojamos sąvokos:
5.1. Mirtis - yra galutinis organizmo fizinės būties etapas, kai nutrūksta gyvybinės funkcijos, tokios kaip širdies veikla, kvėpavimas ir smegenų veikla.
5.2. Kitos Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos teisės aktuose vartojamas sąvokas

II SKYRIUS
MIRŠTANČIO PACIENTO TEISIŲ UŽTIKRINIMAS

6. Mirštančiam pacientui užtikrinama teisė į:
6.1. orų, pagarbų ir humanišką elgesį;
6.2. privatumo užtikrinimą viso priežiūros laikotarpio metu;
6.3. skausmo, dusulio, nerimo ir kitų varginančių simptomų palengvinimą;

6.4. dvasinę, psichologinę ir emocinę pagalbą;
6.5. artimųjų buvimą šalia, kiek tai leidžia paciento būklė ir saugos reikalavimai;
6.6. religinių, kultūrinių ir pasaulėžiūrinių įsitikinimų gerbimą.
7. Paciento valia dėl informacijos teikimo, artimųjų dalyvavimo ir dvasinės pagalbos gerbiama teisės aktų nustatyta tvarka.

III SKYRIUS
ARTIMŲJŲ TEISIŲ UŽTIKRINIMAS

8. Paciento artimiesiems sudaroma galimybė:
8.1. atsisveikinti su pacientu ramioje ir orioje aplinkoje;
8.2. gauti aiškią, suprantamą ir savalaikę informaciją;
8.3. būti kartu su pacientu paskutinėmis gyvenimo valandomis;
8.4. gauti psichologo, socialinio darbuotojo ar dvasininko pagalbą;
8.5. užtikrinamas privatumas ir pagarbus personalo bendravimas.

IV SKYRIUS
PASLAUGŲ ORGANIZAVIMAS BEI TEIKIMAS

9. Esant blogėjančiai paciento būklei, kai ligos etiopatogenetinių gydymo būdų nėra arba jie jau išnaudoti ir yra objektyvių požymių gyvybines funkcijas užtikrinančios vienos ar kelių organų sistemų negrįžtamo pažeidimo, dėl kurių nėra mediciniškai pagrįstos tikimybės pagerinti arba atkurti paciento gyvybiškai svarbių organizmo funkcijų, buvusių iki kritinės būklės atsiradimo, ir artėjant mirčiai, svarbu užtikrinti orų ir pagarbų atsisveikinimą tiek pacientui, tiek jo artimiesiems. Tokiais atvejais taikomi šie veiksmai:

9.1. *Artimųjų informavimas*. Gydantis ar budintis gydytojas, pastebėję ženklų apie paciento būklės blogėjimą, turi laiku ir taktiškai informuoti ligos istorijoje nurodytus artimuosius, tai yra paaiškinti diagnozės bei gydymo prognozę, pranešti apie ligos recidyvą arba išsemtas gydymo galimybes, taip pat informuoti artimuosius apie paciento mirtį. Informavimas turi būti pagrįstas aiškia, suprantama ir empatiška komunikacija.

9.2. *Privatumo užtikrinimas.* Esant galimybei, mirštantis pacientas perkeliamas į vienvietę palatą (arba į kelių vietų palatą, kurioje nėra hospitalizuotų kitų pacientų), kad artimieji galėtų netrukdomai pabūti su juo, užtikrinant paciento bei artimųjų orumą. Jei skyriuje nėra laisvų vienviečių palatų, prie paciento lovos statomos širmos, siekiant užtikrinti visus paciento ir jo artimųjų poreikius.

9.2.1. Jei mirštantysis palatoje yra vienas, suteikiama galimybė paciento artimiesiems būti greta, neapribojant jų buvimo laiko;

9.2.2. jei palatoje yra ir kitų pacientų, suteikiama galimybė paciento artimiesiems (gali būti vienas arba keli artimieji, jeigu tai leidžia gydantis gydytojas) būti šalia paciento tiek, kiek artimojo buvimas nepažeidžia kitų toje pačioje palatoje esančių pacientų privatumo.

9.3. *Tinkamos aplinkos sukūrimas*. Ligoninės darbuotojai turi atsiklausti artimųjų ir sudaryti atsisveikinimo sąlygas, atsižvelgiant į paciento kultūrinius ir religinius papročius. Patalpoje užtikrinama tvarkinga, tyli, rami aplinka - jei įmanoma, sumažinamas triukšmo lygis, apšvietimas pritaikomas pagal artimųjų pageidavimus, apribojamas pašalinių asmenų srautas.

9.4. *Dvasinės pagalbos organizavimas*. Atsižvelgiant į paciento ar jo artimųjų pageidavimą, sudaromos sąlygos atlikti religinius ar kultūrinius ritualus (pvz., malda, dvasininko iškvietimas).

9.5. *Darbuotojų elgesio standartai*. Užtikrinamas pagarbus ir orus darbuotojų bendravimas su pacientu ir jo artimaisiais. Net ir esant be sąmonės, su pacientu bendraujama pagarbiai, kreipiamasi vardu, vengiant nereikalingų garsų ar staigių judesių.

9.6. *Fizinio komforto užtikrinimas*. Užtikrinama tinkama paciento kūno padėtis, higiena, skausmo kontrolė ir simptominis gydymas, siekiant palengvinti diskomfortą paskutinėmis gyvenimo valandomis.

9.7. *Slaugos procedūrų atlikimas*. Atliekamos tik būtinosios slaugos procedūros, nesukeliančios paciento diskomforto.

9. 8. *Laikas atsisveikinimui po mirties.* Po paciento mirties artimiesiems leidžiama būti ne ilgiau kaip 2 valandas. Jei tai netrukdo kitų pacientų priežiūrai ar nesudaro infekcinių rizikų.

9.9. *Elgesys su mirusiojo kūnu.* Su mirusiuoju elgiamasi pagarbiai - kūnas uždengiamas, sutvarkoma aplinka, pasirūpinama oriu paruošimu pervežimui.

9.10. *Informavimas apie tolimesnius veiksmus*. Darbuotojai aiškiai ir suprantamai informuoja artimuosius apie tolimesnius veiksmus: kūno pervežimą, dokumentų tvarkymą, kur kreiptis dėl mirties liudijimo ir kitų procedūrų.

V SKYRIUS
ATSISVEIKINIMO ORGANIZAVIMO TVARKA REANIMACIJOS IR INTENSYVIOS TERAPIJOS SKYRIUJE

10. Reanimacijos ir intensyviosios terapijos skyriuje taikomos šio Aprašo nuostatos, tačiau dėl skyriaus specifikos taikomos papildomos taisyklės:

10.1. artimuosius dėl galimybės atsisveikinti informuoja gydytojas anesteziologas reanimatologas.

10.2. Artimųjų buvimas leidžiamas individualiai, suderinus su skyriaus vedėju, jam nesant- budinčiu gydytoju;

10.2. užtikrinamas minimalus triukšmas ir nereikalingų procedūrų ribojimas;

10.3. esant reikalui, personalas paaiškina naudojamos įrangos paskirtį.

10.4. lankymas organizuojamas tik prižiūrint skyriaus personalui, laikantis infekcijų kontrolės ir apsaugos priemonių naudojimo;

10.5. atsisveikinimo trukmė gali būti ribojama, atsižvelgiant į kitų pacientų saugumą, skyriuje atliekamas procedūras arba gyvybinių funkcijų palaikymo aparatūros naudojimą;

10.6. vienu metu prie paciento gali būti ne daugiau kaip vienas artimasis, išskyrus išimtinius atvejus, kuriuos nustato anesteziologas-reanimatologas;

10.7. esant ribotai erdvei ir kitų pacientų gyvybinių funkcijų palaikymo aparatūrai, artimųjų buvimas gali būti trumpalaikis arba ribojamas iki įmanomo minimumo;

10.8. visi sprendimai dėl atsisveikinimo formos ir trukmės priimami vadovaujantis pacientų saugumu, medicininėmis indikacijomis ir skyriaus personalo rekomendacijomis.

10.9. sąlygos ilgesniam artimųjų buvimui, skatinimas paciento dvasinių ir emocinių poreikių tenkinti, sudarymas sąlygų individualiems atsisveikinimo ritualams, taikoma mutatis mutandis *„atsižvelgiant į būtinas aplinkybes“,* atsižvelgiant į skyriaus specifiką.

VI SKYRIUS
MIRŠTANČIO PACIENTO ARTIMŲJŲ PAREIGOS

11.Mirštančio paciento artimųjų pareigos:

11.1. netrukdyti medicinos personalui mirštančiajam bei kitiems pacientams teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas;

11.2. netriukšmauti, laikytis rimties, palaikyti tvarką ir švarą;

11.3. gerbti kitų pacientų teises, įskaitant teisę į privatumą;

11.4.vykdyti personalo nurodymus;

11.5.laikytis kitų ligoninės vidaus tvarkos taisyklėse lankytojams nustatytų reikalavimų.

11.6. Gerbti kitų pacientų privatumą ir ramybę.

VII SKYRIUS
PRIVATUMO IR INFEKCIJŲ KONTROLĖS UŽTIKRINIMAS

12. Mirštančio paciento priežiūra, kiek įmanoma, organizuojama atskiroje palatoje arba naudojant privatumo užtikrinimo priemones.

13. Pandemijų, ekstremalių situacijų ar infekcijų plitimo laikotarpiu:

13.1. artimųjų lankymas gali būti ribojamas ar organizuojamas alternatyviais būdais (vaizdo ryšiu);

13.2. lankytojai privalo laikytis infekcijų kontrolės reikalavimų;

13.3. sprendimus priima gydantis ar budintis gydytojas, bendradarbiaudamas su infekcijų kontrolės specialistu.

VIII SKYRIUS
SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTŲ PAREIGOS

14. Sveikatos priežiūros specialistai privalo:

14.1. elgtis empatiškai, profesionaliai ir pagarbiai;

14.2. informuoti apie atsisveikinimo galimybes;

14.3. užtikrinti konfidencialumą;

14.4. bendradarbiauti su kitais specialistais.

IX SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Tvarkos aprašo laikymąsi prižiūri ligoninės administracija ir Vidaus medicinos audito tarnyba.
15. Tvarkos aprašas peržiūrimas pasikeitus teisės aktams ar ligoninės veiklos organizavimui.
16. Tvarkos aprašas įsigalioja nuo patvirtinimo dienos.
17. Tvarkos aprašas skelbiamas Ligoninės interneto svetainėje ir (ar) stacionaro skyrių skelbimų lentose.